

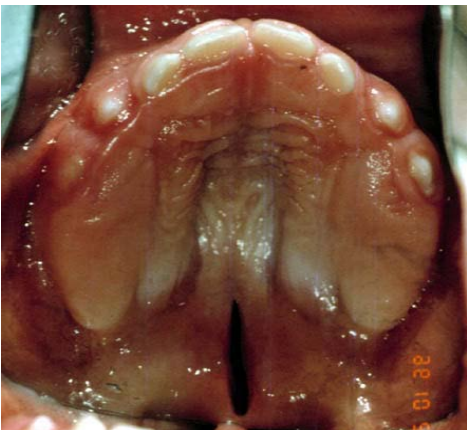
Barn med gomspalt – en föräldrainformation

Patientinformation från käkortopeden, käkkliniken, Universitetssjukhuset i Linköping

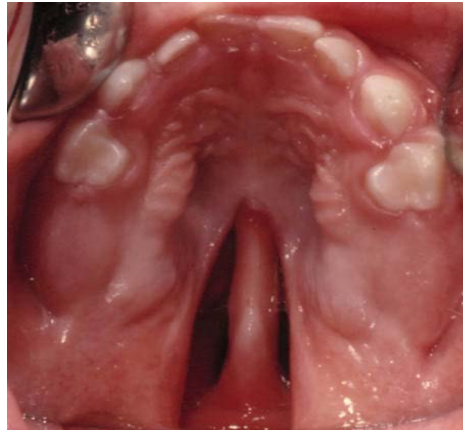
Barn med gomspalt – en föräldrainformation

Hur påverkas barnet av spalten?

En spalt i gommen kan ha olika utseende alltifrån en liten klyvning av mjuka gommen till en spalt som går genom mjuka och hårda gommen.

Spalt i mjuka gommen.

Spalt i hårda gommen.

Matning

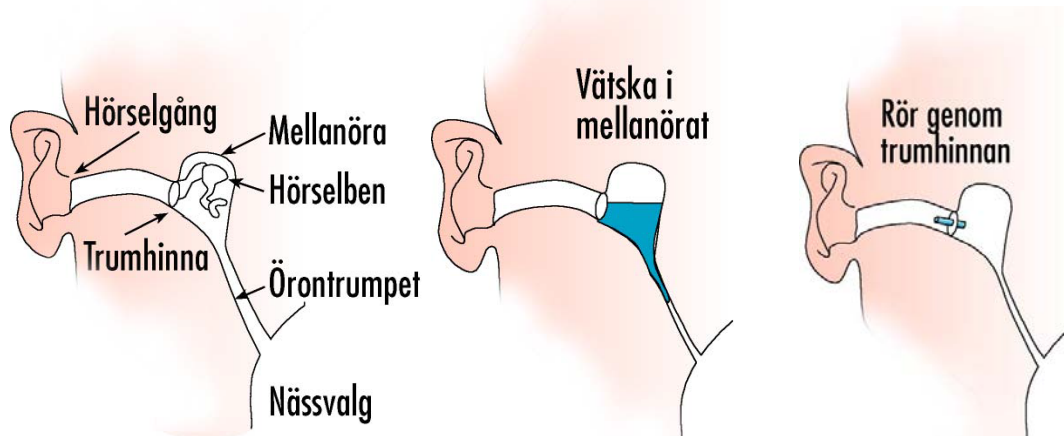
Mjuka gommen har en viktig funktion när barnet äter. Den skall stänga till öppningen mellan mun- och näshåla för att barnet skall kunna skapa det inre tryck i munhålan som krävs för att sugningen skall fungera. Spaltbildningen medför oftast att barnet inte kan ammas även om sug- och sväljreflexer fungerar som de ska. Man får på BB hjälp av personalen att pröva sig fram till andra sätt att mata barnet. Det finns några olika typer av nappflaskor som passar barn med spalt. För att undvika att mat kommer upp genom näsan bör man försöka hålla barnet i en mer upprätt ställning när man matar det.

Tröstnapp kan användas men välj en bred modell som inte kan tryckas upp i spalten.

Barnet kommer inte kunna använda tröstnapp den första tiden efter såväl läpp- som gomoperation. Man kan också få råd och stöd av teamets LKG-sköterska.

Öron

Barnet får oftare besvär med öronen och hörseln jämfört med andra barn. Detta beror på att örontrumpeten, som förbinder mellanörat med svalget, inte fungerar normalt. Det kan bildas ett undertryck och vätska kan samlas i mellanörat och påverka hörseln negativt. Eftersom en god hörsel är en förutsättning för en normal talutveckling är det viktigt med tidig behandling. Detta sker genom att öronläkaren sätter in ett plaströr genom trumhinnan. Detta släpper in luft till mellanörat och ersätter på så sätt den dåligt fungerande örontrumpeten.

Schematisk bild av mellanörat

Tal

Vid bildningen av de flesta av våra språkjud krävs att gommen sluter tätt mot bakre svalgväggen och stänger till öppningen mellan näsa och svalg. Om mjuka gommen är för kort eller har nedsatt rörlighet kan talet bli öppet nasalt. Barnet kan också till följd av spaltbildningen utveckla felaktiga joller- och talmönster. LKG-teamets logoped kommer att följa barnet redan från första operationstillfället för att ge tips på hur man hemma kan stimulera joller- och talutvecklingen. Tidiga stimulans- och träningsinsatser syftar till att undvika problem med talet. Målsättningen är att de flesta barnen skall ha ett normalt tal inför skolstarten.

Tänder

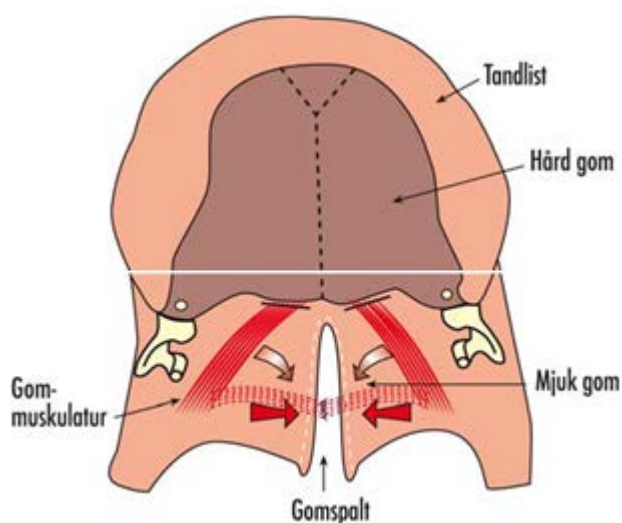
Vanligen finns samtliga tänder men i ibland kan det saknas någon kindtand. Det är först vid 5-7 årsåldern man med hjälp av röntgen kan fastställa vilka permanenta tänder som finns. Barnets bettutveckling följs regelbundet av käkortopeden från tidig ålder.

Behandling

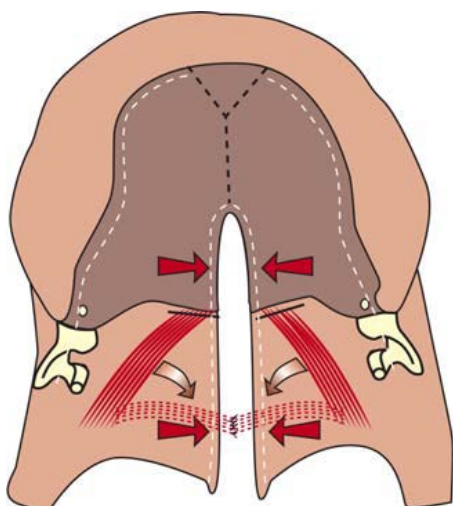
Gomoperation

Slutning av gomspalten kan göras på två olika sätt. Man kan sluta hela gomspalten vid en operation när barnet är 6-18 månader gammalt. Ett annat sätt är att sluta gommen i två steg. Först sluts den mjuka gommen vid 6 månader sedan den hårda gommen vid 18 månader. Spaltens utseende är avgörande för operationsmetod och tidpunkt.

Principskisser över gomoperationer.

Skiss på operation som omfattar mjuka gommen.

Skiss på operation av gomspalt som omfattar mjuka och hårda gommen.

Om behov föreligger opererar öronläkaren vid samma tillfälle in plaströr genom trumhinnan. Sjukhusvistelsen brukar vara 3-4 dagar. Kontroll efter operationen sker hos logoped och foniater/öronläkare efter ca 2 månader.

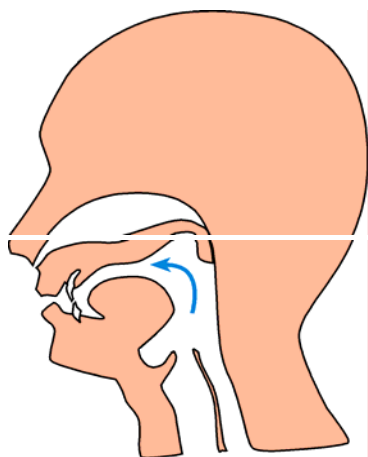
Talbehandling

Redan från första levnadsåret har logopeden kontakt med barnet för att vid behov påbörja träning. En del barn med gomspalt behöver träning för att utveckla och befästa korrekt artikulation. Barns tal och språk utvecklas bäst i lek och samvaro med personer i barnets omgivning. Som ett led i talbehandlingen ger logopeden råd och tips till föräldrar och i förekommande fall förskolepersonal. Den direkta träningen hos logoped sker på närmaste logopedmottagning.

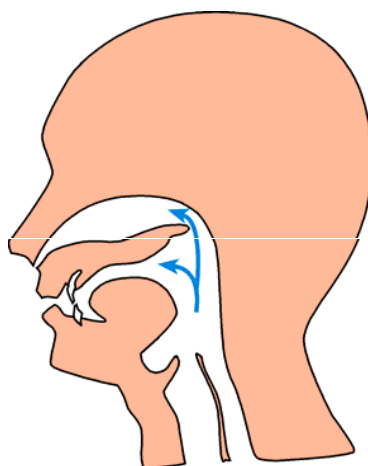
Talförbättrande operation

Om barnets tal är öppet nasalt (dvs. barnet kan inte sluta riktigt tätt mellan mjuka gommen och bakre svalgväggen) kan ytterligare en operation göras (svalglambåoperation). Operationen går till så att en flik från den bakre svalgväggen lyftes fram och sys ihop med den mjuka gommen. Passagen upp till näsan blir mindre och därför lättare att stänga vid tal. Denna operation görs i allmänhet före skolstarten. Barnet behöver ofta ytterligare logopedisk träning för att lära sig att utnyttja de nya förhållandena som operationen har medfört.

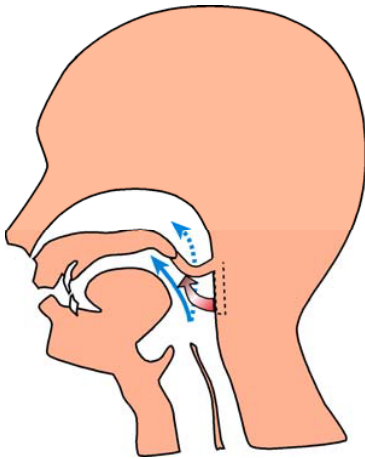
En efterkontroll hos logoped och foniater sker efter ca 2 månader.

Skiss som visar normal gomfunktion.

Skiss över bristande gomfunktion.

Schematisk teckning som visar svalglambåoperation.

Tandreglering

Om tandreglering behövs startar den vid 10-12 årsåldern. Eftersom ansiktet och käkarna utvecklas under hela uppväxten följer tandregleringsspecialisten barnets utveckling och behandlar vid lämplig tidpunkt. Behandlingen innebär att barnet har tandställning periodvis.

Övrig tandvård sköts av specialist i barntandvård eller av allmäntandläkare.